

ALKOHOLIO VARTOJIMO MAŽINIMO PRIEMONĖS

ALKOHOLIO PRIEINAMUMAS

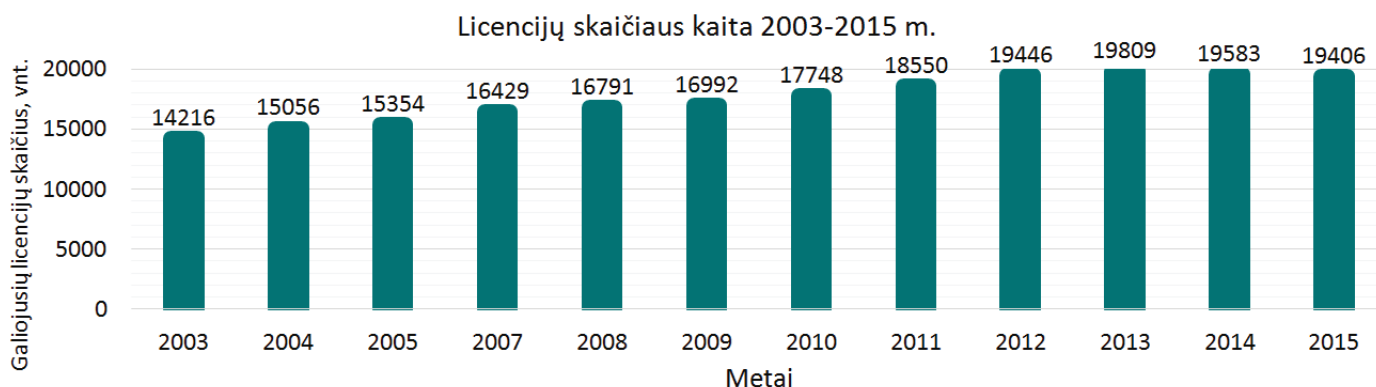
Alkoholio prieinamumo ribojimas yra viena iš trijų efektyviausių alkoholio kontrolės politikos priemonių kartu su reklamos draudimu ir kainų didinimu.

ALKOHOLIO PRIEINAMUMO MAŽINIMĄ SUDARO ŠIOS PRIEMONĖS:

1 **Griežta alkoholio prekybos licencijų sistema arba valstybiniai alkoholio pardavimo monopoliai.**



Valstybiniai alkoholio pardavimo monopoliai egzistuoja tokiose Europos šalyse kaip Norvegija, Švedija, Islandija, Suomija. Šiose šalyse alkoholio vartojimas yra vienas mažiausių Europoje. Šiuo metu Lietuvoje **neterminuotos licencijos** verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais **išdavimo kaina – 376 EUR**. Populiaraus naktinio klubo baras už tokią sumą alkoholio veikiausiai parduoda per kelias valandas. Tokia žema kaina skatina prekybą alkoholiniais gėrimais, **nors LR Alkoholio kontrolės įstatymo tikslas – mažinti alkoholio vartojimą**. Be to, licencijų skaičius neribojamas, todėl Lietuvoje, 2015 m. duomenimis, viena licencija aptarnauja 163 asmenis. Įstatymai numato labai mažai atvejų, kuomet licencija yra atimama iš ūkio subjekto, o esant tokiai žemai licencijos kainai ūkio subjektai nebijo rizikuoti pažeidinėdami įstatymus.



2 **Alkoholio prekybos vietų skaičiaus, lokalizacijos bei pardavimo laiko ribojimas.**

Sisteminė 45 studijų apie alkoholio prekybos vietų tankumą ir 15 studijų apie prekybos laiką analizė vienareikšmiškai pripažįsta, kad ribojant alkoholio prekybos tankumą ir prekybos laiką sėkmingai sumažėja su alkoholio vartojimu susijusi žala.

3 **Alkoholio pardavimų nuolaidų reguliavimas.** Suomijoje ir Švedijoje draudžiama alkoholiniais gėrimais taikyti įvairias nuolaidas (pvz., du už vieno kainą). Škotijoje atliktų tyrimų metu nustatyta, kad prekybos tinkluose taikomos nuolaidos ir akcijos alkoholiniais gėrimais įsigyti padidina alkoholinių gėrimų pardavimus 25 proc. Skaičiuojama, kad 83 proc. pirkėjų, įsigijusių alkoholio akcijos metu, sugrįš apsipirkti antrą kartą.

4 **Minimalaus vartojimo ir įsigijimo amžiaus nustatymas.** Labai svarbus yra ir šio įstatymo įgyvendinimas, užtikrinantis, kad alkoholis būtų nepasiekiamas pagal įstatymą numatytoms amžiaus grupėms. Net 76 proc. Lietuvos jaunuolių tvirtina, kad per 24 valandas gali labai lengvai gauti tiek alkoholinių gėrimų, tiek tabako gaminių. Be to, Lietuvos teisinėje bazėje nėra apibrėžta administracinių teisės pažeidimų imitavimo sąvoka, kuri leistų bendradarbiauti policijos pareigūnams ir nepilnamečiams, leidžiant taikyti Jungtinėje Karalystėje, Švedijoje, Vokietijoje, JAV ir kitur taikomą slapto pirkėjo metodą.

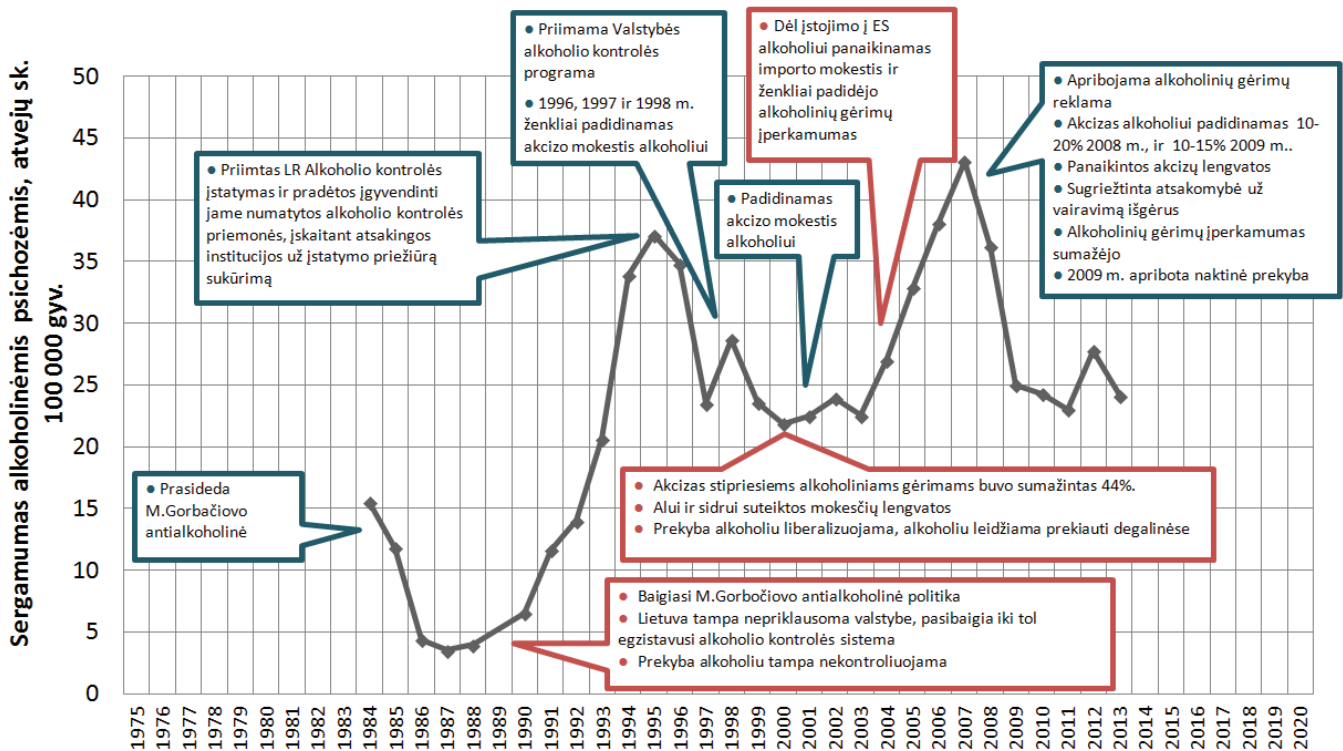
5 Draudimai parduoti alkoholį apsvaigusiems bei jaunesniems nei įstatymas numato žmonėms bei baudų mechanizmai pardavėjams ir prekybos įstaigoms.

6 Alkoholio vartojimo viešose vietose ir oficialiose valstybės įstaigose, taip pat darbo vietose ribojimas.

7 Nelegalaus alkoholio vartojimo, jo pardavimo ir platinimo užkardymas. Šalyse, kuriose gaminamas ir vartojamas neregistruotas alkoholis, veiksmingiau yra padidinti apmokestinamą suvartojamo alkoholio dalį, nei tiesiog padidinti akciją.

Žemiau pateiktame grafike galite matyti, kokią įtaką sergamumui alkoholinėmis psichozėmis (tiesioginiam alkoholio vartojimo rodikliui) turėjo veiksmingų alkoholio kontrolės politikos sprendimų priėmimas Lietuvoje 1984 – 2013 m. Pastebimas ryšys tarp mokslu grįstų priemonių įgyvendinimo ir alkoholio vartojimo sąlygojamos žalos.

1984 – 2013 m. įgyvendintų alkoholio kontrolės politikos priemonių poveikis alkoholinių psichozių rodikliui Lietuvoje



This action arises from the project "Let it hAPYN" which has received funding from the European Union in the framework of the Health Programme.

ŠIS PROJEKTAS FINANSUOJAMAS REMIANT EUROPOS KOMISIJAI. ŠIS LEIDINYS ATSPINDI TIK AUTORIŲ POŽIŪRĮ, TODĖL KOMISIJA NEGALI BŪTI LAIKOMA ATSAKINGA UŽ BET KOKĮ JAME PATEIKIAMOS INFORMACIJOS NAUDOJIMĄ.

INFORMACIJOS ŠALTINIAI:

- World Health Organization. "Global strategy to reduce the harmful use of alcohol." (2010). http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/44395/1/9789241599931_eng.pdf
- Ilona Tamutienė, Milda Grauzinė. Alkoholio kontrolės politikos tikslo apibrėžties ir mažmeninės. Viešojo politika ir administravimas. 2013, T. 12, Nr. 3, p. 482–496.
- Popova, Svetlana, et al. "Hours and days of sale and density of alcohol outlets: impacts on alcohol consumption and damage: a systematic review." Alcohol and Alcoholism 44.5 (2009): 500–516.
- Mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais ir tabako gaminiais vietų išsidėstymo Lietuvoje 2015 m. tankumo tyrimas, Vilnius 2015: http://ntakd.lt/files/statistika/tyrimai/2015/ALK_TAB_2015.pdf
- Eurobarometer on "Youth attitudes on drugs", 2011: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_330_en.pdf
- Supermarket promotions and discounts on alcohol increase sales by 25%, <http://www.ias.org.uk/What-we-do/Publication-archive/Alcohol-Alert/Issue-1-2006/Supermarket-promotions-and-discounts-on-alcohol-increase-sales-by-25.aspx>
- Status report on alcohol and health in 35 European countries, 2013: http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0017/190430/Status-Report-on-Alcohol-and-Health-in-35-European-Countries.pdf